

Historia Kościoła katolickiego w czasach nowożytnych

Leszek Wilczyński

Historia Kościoła katolickiego w czasach nowożytnych

Poznań 2013

Projekt okładki: Wydawnictwo Rys

Copyright by:
Leszek Wilczyński and Wydawnictwo Rys

Wydanie I, Poznań 2013

ISBN 978-83-63664-23-7

Wydanie:

Wydawnictwo Rys
ul. Różana 9/10
61-577 Poznań
tel./fax 048 61 833 16 03
kom. 0600 44 55 80
e-mail: rysstudio@o2.pl
www.wydawnictworys.com

Spis treści

Od autora.....	5
Wprowadzenie.....	7
1. Zakres terytorialny	7
2. Charakterystyka duchowości	8
3. Zakres chronologiczny	9
4. Demografia.....	11
5. Warunki bytowe	12
6. Rozwój nowych technik produkcyjnych.....	13
7. Rolnictwo	14
8. Nowe stosunki ekonomiczne (nakład, manufaktura, handel, kredyt)..	15
9. Wzrost cen.....	17
10. Dualizm gospodarczy.....	18
11. Renesans i humanizm.....	20
12. Wiara i pobożność.....	21
I. Reformacja. Narodziny luteranizmu.....	23
1. Podłoże reformacji	23
2. Marcin Luter (1483-1546).....	27
3. Formacja wewnętrzna i działalność Marcina Lutra (do 1517)	29
4. Sprawa odpustów (1517).....	31
5. Dysputa lipska (lipiec 1519)	36
6. Rozwój reformacji.....	39
7. Zamieszki społeczne w Rzeszy	42
(bunt rycerski i wojna chłopska 1522-1525).....	42
8. Utrwalenie reformacji w Niemczech. Sejmy w Spirze (1526 i 1529).....	45
9. Dalszy rozwój protestantyzmu niemieckiego (po 1529).....	48
10. Pokój religijny w Augsburgu (1555).....	51
II. Inne odłamy wyznań reformowanych: anglikanizm, kalwinizm, zwinglianizm	53
1. Wprowadzenie.....	53
2. Szwajcaria – stosunki polityczne i gospodarczo-społeczne u progu czasów nowożytnych.....	53
3. Ulrich Zwingli (1484-1531).....	55

4.	Reformacja w Zurychu.....	57
5.	Reformacja w pozostałych częściach Szwajcarii. Wojna religijna w Szwajcarii.....	58
6.	Jan Kalwin (1509-1564).....	59
7.	Narodziny kalwinizmu.....	61
8.	Przyczyny reformacji we Francji.....	64
9.	Reformacja we Francji.....	66
10.	Przyczyny reformacji w Anglii.....	71
11.	Reformacja w Anglii.....	74
12.	Reformacja w Anglii po śmierci Henryka VIII.....	79
13.	Postępy protestantyzmu w Europie.....	82
14.	Główne kierunki reformacji.....	84
III.	Kościół w krajach unii jagiellońskiej na początku XVI wieku.....	87
1.	Wprowadzenie.....	87
2.	Kościół w Królestwie Polskim na początku XVI wieku.....	90
3.	Kościół w Wielkim Księstwie Litewskim na początku XVI wieku.....	95 95
IV.	Reformacja w krajach unii jagiellońskiej.....	99
1.	Wprowadzenie.....	99
2.	Luteranizacja ziem sąsiadujących z Koroną Śląsk..... Ziemia lubuska..... Nowa Marchia oraz Pomorze.....	100 100 102 102
3.	Reformacja w Koronie..... Wielkopolska..... Małopolska.....	103 108 109
4.	Projekt Kościoła narodowego.....	111
5.	Reformacja na Litwie.....	114
6.	Sekularyzacja Zakonu Krzyżackiego. Powstanie Prus Książęcych.....	117 117
V.	Działalność misyjna Kościoła.....	121
1.	Wprowadzenie.....	121
2.	Przyczyny odkryć geograficznych.....	121
3.	Charakterystyka Indian południowoamerykańskich..... Aztekowie..... Majowie..... Inkowie.....	125 125 126 127

4.	Chryścianizacja ludów amerykańskich.....	127
5.	Chryścianizacja Afryki	130
6.	Chryścianizacja Azji	132
	Indie.....	132
	Chiny	134
	Japonia.....	134
7.	Efekty misji	135
VI.	Sobór Trydencki (1545-1563)	137
1.	Wprowadzenie.....	137
2.	Reakcja Stolicy Apostolskiej na reformację	138
3.	Pontyfikat Pawła III (1534-1549).....	142
4.	Pierwsza reforma Kościoła – odmłodzenie hierarchii	143
5.	Powstanie zakonu jezuitów	144
6.	Organizacja i życie wewnętrzne jezuitów	146
7.	Droga ku soborowi.....	148
8.	Sobór trydencki – pierwsza faza obrad (1545-1549)	150
9.	Druga faza obrad (1551-1552). Pontyfikat Juliusza III (1550-1555)....	153
10.	Przerwa w obradach (1552-1562)	155
11.	Trzecia faza obrad (1562-1563)	157
12.	Znaczenie Soboru Trydenckiego.....	160
VII.	Kościół w czasach reformy posoborowej	163
1.	Wprowadzenie.....	163
2.	Papieże epoki trydenckiej	165
3.	Pontyfikat św. Piusa V (1566-1572).....	166
4.	Pontyfikat Grzegorza XIII (1572-1585).....	169
5.	Pontyfikat Sykstusa V (1585-1590)	172
6.	Papieże okresu kontrreformacji (do połowy XVII w.).....	175
7.	Szkolnictwo kościelne w Europie potrydenckiej	178
8.	Percepcja reformy trydenckiej przez Kościoły krajowe	181
	Francja.....	181
	Hiszpania i Portugalia	184
	Kraje niemieckie	187
	Pozostałe kraje habsburskie (Austria, Czechy, Węgry)	189
9.	Wojna trzydziestoletnia (1618-1648).....	191
VIII.	Kościół polski w czasach reformy posoborowej	195
1.	Wprowadzenie.....	195
2.	Sekularyzacja Infant	198

3.	Udział Polaków w Soborze Trydenckim.....	200
4.	Początki kontrakcji katolickiej w Koronie.....	202
5.	Nuncjatura apostolska w Polsce i początki akcji reformy	205
6.	Biskupi polscy	209
7.	Recepcja reformy trydenckiej w Kościele polskim	212
8.	Życie zakonne. Pobożność wiernych	214
9.	Uгода sandomierska (1570) i konfederacja warszawska (1573).....	219
10.	Unia brzeska (1596)	221
11.	Podsumowanie	225

IX. Stolica Apostolska w okresie kształtowania się absolutyzmu229

1.	Definicja absolutyzmu.....	229
2.	Wprowadzenie.....	230
3.	Słabość Państwa Kościelnego.....	235
4.	Pontyfikat Innocentego X (1644-1655).....	237
5.	Aleksander VII (1655-1667).....	240
6.	Pontyfikat Klemensa IX (1667-1669).....	242
7.	Pontyfikat Klemensa X (1670-1676)	243
8.	Pontyfikat Innocentego XI (1676-1689)	244
9.	Pontyfikat Aleksandra VIII (1689-1691) oraz Innocentego XII (1691-1700).....	247
10.	Pontyfikat Klemensa XI (1700-1721)	249
11.	Pontyfikaty papieskie w latach 1721-1740	250
12.	Pontyfikat Benedykta XIV (1740-1758).....	252
13.	Pontyfikaty Klemensa XIII (1758-1769) i Klemensa XIV (1769-1774).....	254
14.	Podsumowanie	257

X. Kościół w obronie chrześcijańskiej Europy. Działalność

	misyjna na świecie	259
1.	Wprowadzenie.....	259
2.	Dalsza ekspansja turecka i próby przeciwdziałania ze strony papiestwa.....	260
3.	Chrześcijaństwo pod panowaniem tureckim.....	269
4.	Działalność misyjna	273
	Ameryka.....	275
	Afryka	279
	Azja	280
5.	Podsumowanie	283

XI. Kościół francuski w dobie absolutyzmu. Kryzysy Kościoła francuskiego	285
1. Wprowadzenie.....	285
2. „Złoty wiek” Kościoła francuskiego.....	286
3. Francuska ascetyka, mistyka i teologia.....	289
4. Jansenizm i kwietyzm	290
5. Gallikanizm.....	298
6. Podsumowanie	305
XII. Kościół w Polsce w latach 1587-1764	309
1. Wprowadzenie.....	309
2. Zygmunt III Waza (1587-1632). Schyłek tolerancji	310
3. Władysław IV Waza (1632-1648). Próba przywrócenia równowagi wyznaniowej	315
4. Jan Kazimierz Waza (1648-1668) <i>Initium Calamitatis Regni</i> – początek niedoli królestwa.....	318
5. Kościół polski w latach potopu szwedzkiego (1655-1660)	321
6. Śluby lwowskie (1 IV 1656)	324
7. Ustawodawstwo antyariańskie i ograniczanie praw dysydentów religijnych	325
8. Kościół polski wobec planów reformy Rzeczypospolitej.....	328
9. Kościół polski wobec zagrożenia tureckiego.....	329
10. Sytuacja wyznaniowa w Rzeczypospolitej za panowania Jana III Sobieskiego	331
11. Panowanie Augusta II Mocnego (1697-1733) i Augusta III Sasa (1733-1763)	333
12. Obecność Kościoła w sferze politycznej czasów saskich.....	334
13. Sprawa innowierców w czasach saskich.....	338
14. Spory o sytuację prawną Kościoła w Rzeczypospolitej	341
15. Konkordat wschowski (1737).....	343
16. Podsumowanie	344
XIII. Kościół w dobie przemian kulturalnych XVII-XVIII wieku	349
1. Wprowadzenie.....	349
2. Barok	351
3. Barok jako narzędzie kontreformacji.....	352
4. Zmierzch baroku katolickiego.....	354
5. Oświecenie	355
6. Antyreligijny rys oświecenia.....	358
7. Wolnomularstwo i tajne stowarzyszenia XVIII wieku	362

8. Oświecenie w poszczególnych krajach europejskich	364
9. Episkopalizm niemiecki	366
10. Febronianizm	369
11. Józefinizm	371
12. Kasata Towarzystwa Jezusowego	378
13. Podsumowanie	380

XIV. Sprawy wyznaniowe w państwach protestanckich

1. Wprowadzenie	383
2. Protestantyzm w krajach niemieckich	383
3. Pietyzm	385
4. Wpływ oświecenia na luteranizm	386
5. Protestantyzm w Skandynawii	387
6. Kalwinizm francuski	389
7. Kościół anglikański	390
8. Podsumowanie	394

XV. Kościół polski w latach 1764-1815

1. Wprowadzenie	395
2. Oświecenie w Polsce	396
3. Stanisław August Poniatowski (1764-1795)	400
4. Sprawa dysydentów u progu panowania Stanisława Augusta	402
5. Konfederacja barska (1768-1772)	404
6. Kościół wobec pierwszego rozbioru Polski (1772)	406
7. Kościół katolicki wobec odnowy państwa polskiego	408
8. <i>Kodeks Zamoyskiego</i> (1778)	411
9. Prymas Michał Jerzy Poniatowski (1736-1794)	414
10. Kościół katolicki wobec reform Sejmu Wielkiego (1788-1792) i kolejnych rozbiorów (1793, 1795)	417
11. Kościół katolicki na ziemiach polskich pod zaborami (1795-1807)	423
12. Kościół katolicki w czasach Księstwa Warszawskiego (1807-1815)	430
13. Podsumowanie	433

XVI. Kościół w dobie rewolucji francuskiej i w epoce

napoleońskiej (1789-1815)	435
1. Wprowadzenie	435
2. Sytuacja Francji w przededniu rewolucji francuskiej	436
3. Pontyfikat Piusa VI (1775-1799)	440

4. Kościół katolicki we Francji w przededniu rewolucji francuskiej..	442
5. Kościół francuski w okresie Konstytuanty (1789-1791)	444
6. <i>Konstytucja cywilna duchowieństwa</i> (12 VII 1790) i jej skutki.....	448
7. Kościół francuski w okresie terroru jakobińskiego (1791-1794)	453
8. Kościół francuski w dobie Dyrektoriatu (1795-1799)	457
9. Pontyfikat papieża Piusa VII (1800-1823).....	459
10. Kościół katolicki we Francji napoleońskiej	462
11. Kościół katolicki w krajach wasalnych.....	469
12. Podsumowanie	472
Papieże	475
Nuncjusze apostolscy w Polsce	477
Internuncjusze i legaci apostolscy.....	477
Nuncjusze i legaci apostolscy	477
Prymasi Polski	479
Kalendarium.....	481
Literatura wykorzystana.....	491

